

[Forsvarsministeren.]

uddannelse nødvendig mod dennes eget ønske.

Der er også nævnt spørgsmålet om en ombudsmand. Spørgsmålet har været berørt i klimaudvalgets overvejelser og vil utvivlsomt, når tiden nærmer sig, komme lidt stærkere ind i billedet, og også jeg har gang på gang været stillet over for spørgsmålet. På baggrund af hele den udvikling, der er i gang, med den pædagogiske virksomhed inden for forsvaret, ved særlige kursusforanstaltninger, ved de talsmandsbestemmelser, som vi nu behandler, ved nedsættelsen af forsvarets pædagogiske råd, og ved de opgaver, der påhviler det, og ved det fortsatte arbejde i klimaudvalget, er det et stort spørgsmål, om ikke indførelsen af en militær ombudsmand vil stride imod den principielle hovedlinje på dette område. I hvert fald er jeg ikke overbevist om, at en militær ombudsmand vil være den rigtige løsning på disse problemer, hvor det måske i højere grad er et spørgsmål om orientering, uddannelse, samarbejde og klima end netop det at have en militær ombudsmand. Så vidt jeg har forstået på folketingets ombudsmand, er han af den samme opfattelse.

Når der er stillet ændringsforslag fra SF og det radikale venstre om, at der henholdsvis skal stilles krav fra to tredjedele og en tredjedel af en gruppe for afsættelse af en talsmand, kan jeg vel tage det oprindelige forslag om halvdelen som udtryk for et godt kompromis i midten, og det kan jeg altså henholde mig til.

Jeg vil gerne sige i forbindelse med det, vi var inde på for lidt siden, at såfremt en talsmand anser sig for at være forflyttet uberettiget, kan han naturligvis klage i overensstemmelse med de almindeligt gældende regler; det behøver vi ikke at give regler om i denne lov.

Til spørgsmålet om sagkyndige skal jeg blot sige, at jeg tror — i nøje overensstemmelse med hele det princip, der ligger bag denne lovgivning — at skal vi have noget ud af samarbejdet på forsvarets tjenestesteder, får vi det ikke ved at give meget stramme, strikte regler, som skal følges. Jeg tror heller ikke, at vi kan få noget ud af det ved at lade foretage afstemninger om dette eller hint. Begge principper er lige dårlige. Det vil simpelt hen være nød-

vendigt, at man igennem uddannelse, orientering og skoling af begge parter, både befalingsmændene og de menige, forsøger at finde frem til den samarbejdsform, som alligevel til syvende og sidst er den eneste, der kan holde — i hvert fald er den eneste, som efter min opfattelse virkelig kan give positive resultater. Jeg er da ikke i tvivl om, at den almindelige opfattelse er rigtig, at en chef, når han stilles over for ønsket om at få sagkyndige af den ene eller den anden art med til dette eller hint møde, rent naturligt vil opfylde et sådant ønske.

Det ændringsforslag, der er stillet af liberalt centrum, kan jeg ikke tiltræde. Jeg må mene, som jeg sagde sidst, at der her er tale om et ståsted, vi kan nå frem til på et eller andet tidspunkt; det er bare ikke rigtigt at starte med det. Det gælder i øvrigt mange af de synspunkter, der er fremført både i ændringsforslagene fra SF og fra det radikale venstre, at man peger på en ønsketilstand, som man mener kan nå allerede på nuværende tidspunkt, hvor jeg tror, at der skal et godt stykke pædagogisk arbejde til, før vi kommer til denne tilstand. Vi er ikke uenige om, hvad vi skal nå frem til på de væsentligste af punkterne. Jeg tror bare, at vi når det bedre ved den linje, der er bygget op i det lovforslag, der foreligger her, og jeg vil gerne endnu en gang takke for velvillig behandling.

Søgaard: Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at jeg glemte at sige i mit første indlæg, at det ændringsforslag, der er stillet af hr. Antonsen og hr. Diderichsen om, at andre personelgrupper skal indtræde i talsmandsudvalgene, kan vi ikke gå ind for — i analogi med det, forsvarsministeren her har sagt om, at det på et senere tidspunkt kan blive aktuelt, men at der jo her er tale om en lovgivning, som er under udvikling og skal bygges op. Derfor mener vi, at det på passende tidspunkt må være rimeligt, at disse personelgrupper også kommer ind i billedet.

Indenrigsministeren (Hans Hækkerup): I anledning af det ærede medlem hr. Bilgrav-Nielsens henstilling til mig om at drage omsorg for, at de principper, der er nedlagt i dette lovforslag, også overføres på civil-